

**Blekinge Tekniska Högskola
Sektionen för teknokultur, humaniora
och samhällsbyggnad
Medieteknik**

Dokumentär om döden

**Handledare: Silvio Ocasic,
Peter Ekdahl
Produktionsexamination, 040505
Processexamination, 040526**

**Slutreflektion av projektet
Dokumentär om döden
Författare:
Nanna Andréason,
nanna_andreason@hotmail.com
Camilla Hellman,
camillahellman82@hotmail.com**

Sara Wengle,
sarawengle@hotmail.com

Innehållsförteckning

1. FÖRORD	3
2. ABSTRACT	4
2.1 In english	4
3. VÅRT PROJEKT	6
4. MEDIETEKNIKS EXAMENSARBETE	7
4.1 Utdrag ur projektplanen.....	7
5. VECKORAPPORTER	9
5.1 Research	9
5.2 Förberedelser inför filmningen.....	9
5.3 Filmning/Genomförande.....	10
5.4 Efterproduktion	11
6. REFLEKTIONER	13
6.1 Projektmetoder	14
7. SLUTSATSER	16
8. KÄLLFÖRTECKNING	18
9. GLOSSARY	19

1. Förord

I slutet av februari satte vi igång vårt kandidatarbete. Vi är en grupp om tre tjejer och under 10 veckor har vi arbetat med att göra en dokumentärfilm om döden. Det har varit en fartfylld resa. Projektet har ibland känts diffust och komplicerat men allt eftersom har problemen löst sig. Vår vision har varit att skapa en film om ett allvarligt ämne som berör alla. Vår film handlar om barns och pensionärens funderingar och tankar om döden, själen och ett liv efter döden. Vi har jobbat hårt med research och förarbete för att göra en seriös och välgrundad film. Projektet har varit intressant och spännande och vi har lärt oss mycket.

Många har varit till hjälp för oss under projektets gång. Vi skulle vilja tacka Björnabackens dagcentral, dagiset Gullbergslyckan (Björken), Jämshögs folkhögskola, Marie Rosengren och Silvio Ocasic för all hjälp.

2. Abstract

Vi har som kandidatarbete gjort ett dokumentärfilmsprojekt. Filmen handlar om barns och pensionärers tankar och funderingar om döden. Vi ville göra en annorlunda dokumentär som väcker känslor utan att provocera. Döden är något som man inte ofta talar om och därför kände vi att vi ville ta upp detta ämne i en seriös men ganska lättsam film. Vi bestämde att lägga tyngdpunkten på research för att få en så bra grund som möjligt. Eftersom ämnet kan väcka många känslor ville vi vara förberedda på alla slags reaktioner.

Under projektets gång har vi planerat vecka för vecka vad vi ska göra samt följt en övergripande tidsplan. Vi har också varje vecka skrivit en rapport om vad vi har gjort, vilka problem som vi har haft och vad som har fungerat bra. Vi tog kontakt med ett dagcenter och ett dagis och hittade bra människor att intervjua. De var alla mycket hjälpsamma och våra inspelningar gick bra. Vi var mycket nöjda med våra bilder och även ljudet. I klippningen har vi sett dokumentären växa fram och vi har haft lätt att se vilka klipp som passar in och vilka som inte gör det.

Projektet har flutit på relativt smidigt och när problem har uppstått har vi lyckats lösa dem efter hand. Vi har lärt oss mycket och blivit säkrare på oss själva. Det har varit nyttigt för oss att arbeta med utomstående och med olika åldersgrupper. Att vi har skapat externa kontakter har också varit en bra erfarenhet. Vi har lärt oss att samarbeta och att lyssna på varandra. Det är viktigt att alla får komma till tals i en så här liten grupp. Vi tycker att det har varit spännande att göra ett sådant här stort projekt. Det har varit skönt att ha mycket tid till förfogande och att vi har fått lägga upp och genomföra projektet helt själva. Vi har utvecklats under projektets gång och vi känner oss nöjda med både projektet och slutresultatet.

2.1 *In english*

For our final exam we produced a documentary. The film is about children and elderly people talking about their thoughts and reflections about the subject of death. Our mission was to do a different kind of documentary but without being provocative. Death is something that most people do not like to talk about so we wanted to embrace the subject in a serious matter but yet easy to take into your heart. Research is highly important for a good project so we put a lot of effort in that part. The subject we have chosen has a way of touching peoples emotions in different ways therefor we felt the need to be prepared for all kinds of reactions.

Throughout the project we have followed a time schedule and weekly we have planned what to do on a daily basis. A journal has been written every week which describes what we have been doing, what problems we had to encounter and what has worked well. Our goal was to interview children and elderly citizens. We contacted a daycare centre where we could find children and an activity centre for elderly people in our hunt for people to interview. They were all very polite and kind and our film sessions went really well. We were pleased with the picture and audio recording as it seems to be great. While editing we saw how the material we filmed, took form into our vision of the documentary. We could then see what pictures fit and what didn't.

The road of the project has sometimes been unsmooth. When problems have occurred we have often resolved them as time goes by. We have learned a lot and gained self-confidence. It has been of great experience and challenge to work with different age groups and people we don't know. To create bonds with external contacts has been of experience as well. We have learned to cooperate and listen to but also to respect each other. It is of great importance to let every member of a group have a chance to speak their mind, especially in a small group like ours. It has been exciting to be a part of such a project. To have so much time dedicated for a project like this and to go through the progress from start to end. During the project we have all developed personally and we feel that we are pleased with the project and the final result.

3. Vårt projekt

Det började med att vi hade olika idéer från början men fastnade för en. Den handlade om barn kontra allvarliga frågor. Vi kom ganska snabbt fram till att vi ville skapa en dokumentär. Vi började prata om Astrid Lindgren och hennes filmer bl.a. Bröderna Lejonhjärta. Den handlar om barn och döden fast på ett fint och speciellt sätt. Vi kom även in på den här frasen ”Döden döden” som Astrid och hennes syster sa när de pratade i telefon.

Vi började prata och fundera på hur man pratar om döden och kom underfund med att det är ett ämne som det inte pratas alltför mycket om och undrade då varför. Vi tyckte det var ett intressant ämne. Döden är ju en del av livet, det berör alla vare sig man vill eller inte. Vi vill få folk att reflektera över vad döden betyder för en själv.

Vi ville göra en dokumentär om ett allvarligt ämne och även försöka foga samman det med barns och gamla människors tankar och funderingar. Vi vill visa att döden är något man ska acceptera för att kunna uppskatta livet och att man ska våga tala om det för att göra det mindre skrämmande. Projektet har till stor del handlat om research och planering. Dokumentären speglar hur människor förhåller sig till döden, själen och ett liv efter döden och eftersom det är många känslor förknippade med ämnet ville vi vara förberedda på alla slags reaktioner som vi skulle kunna tänkas få. Med den här konstnärliga dokumentärfilmen vill vi skapa funderingar hos människor i alla åldrar och även förmedla ett budskap som är lätt att ta till sig.

Vår dokumentär är annorlunda, den bryter regler, den har sköna kontraster fast ändå är den lugn och harmonisk. Detta är något vi inte gett oss in på innan. Examensarbetet har gett oss chansen att utföra en längre produktion. Våra tidigare produktioner har varit av det kortare slaget och mer åt det humoristiska hållet. Vi ville få erfarenhet av att jobba med människor vi inte känner, spela in i miljöer vi inte är vana vid och även att jobba med olika åldersgrupper.

Studenter som föregående år gjort produktioner med dokumentär som slutform och haft extern handledare har blivit för styrda i sitt arbete. Detta ville vi undvika för att få plats för våra egna idéer och själva få strukturera upp vårt arbete. Vårt mål är sedan att sälja in vår produktion hos något tv-bolag som kan tänka sig att visa den.

4. Medietekniks examensarbete

Målet med examensprojektet är att man ska kunna använda sig av kunskaper och färdigheter i en produktion inom ämnet medieteknik. I det ingår att man kritiskt ska kunna reflektera på projekt- och produktionsprocesser i en grupp. Projektet ska vara kunskapsutvecklande inom ämnet medieteknik. Dessutom ska man kunna värdera viktiga informations- och kunskapsstrukturer.

Varje projekt har en handledare. Det är viktigt att projektgruppen har regelbundna handledningsmöten så att handledaren kan följa arbetets gång. Mötena utgår mycket från projektgruppens projektplan och veckorapport. Kandidatarbetets examination är uppdelad på två examinationer. Dels en offentlig examination med opponent där man presenterar hur projektgruppen har gått till väga, allt från idéarbete till den färdiga produktionen, dels en processexamination där man utgår från slutreflektionen.

4.1 Utdrag ur projektplanen

Vårt mål är att göra en dokumentär om döden där barn (6-7 år) och pensionärer intervjuas om deras tankar om själen, döden och ett eventuellt liv efter döden. Döden är ju ett ganska allvarligt ämne så vi känner att vi vill få fram vårt budskap på ett seriöst men inte alltför allvarligt sätt. Vi vill att intervjuerna ska vara i berättarform så att intervjuobjekten ska kunna filosofera kring frågorna.

Det är viktigt för oss att lägga tyngdpunkten på research och förberedelser för att få ett så bra underlag som möjligt och för att kunna ge ett seriöst intryck både gentemot intervjuobjekten och mot tittarna.

I största möjliga mån vill vi producera musiken själva och även göra grafiken.

Syftet är att vi vill lära oss göra en dokumentär om ett seriöst ämne. Vi vill få erfarenhet av att arbeta tillsammans med människor vi inte känner. Vi vill även testa att arbeta med olika åldersgrupper. Eftersom dagens samhälle ger för lite tid att reflektera över ämnet döden är vår tanke att få människor att börja fundera lite mer kring döden och få dem att grunna på om den verkligen är så farlig och allvarlig som den ofta målas upp.

Vi vill börja med att samla information och ta kontakt med olika människor som vi kan tänka oss att ha med i filmen. Vi koncentrerar oss mycket på planering och förarbete för att vi ska vara så förberedda som möjligt när vi ska genomföra våra intervjuer.

Innan filmningen ska vi besöka de ställen där vi ska filma och gå igenom intervjuerna med personerna utan kamera. Vi kommer även att ha ett pilotsamtal för att få en bild av vad personerna kan tänkas svara.

Under redigeringen väljer vi klipp efter våra frågeställningar och vad vi tycker är intressant. Vi har många idéer om den röda tråden och kommer att efter hand göra ett mer ingående bildmanus. Under efterproduktionen skapar vi musik och grafik.

Vi vill ha handledningsmöte med Silvio varannan vecka och ägna en dag i veckan till att skriva veckorapporten.

Vi gör dessutom ett preliminärt schema för vår tidsplan:

Vecka 9-10: Research. Vi tar kontakt med dagis och vårdhem för att försöka hitta bra personer att tala med. Förberedelser av intervjufrågor. Förbereda personerna som vi ska intervjua. Kontaktar STIM om allmänna frågor.

Vecka 11-12: Förberedelser inför filmningen. Vi testar utrustning och utför ett pilotsamtal. Kollar upp tider och dagar för filmning.

Vecka 13-14: Filmning av intervjuer och fina miljöbilder.

Vecka 15-18: Redigering i premiere. Fixar musik, ljud och grafik.

En risk vi ser med det här projektet är att vi kanske inte ska få tag i så pass pratglada människor som vi behöver. En annan risk är att de gamla kanske inte ska vara så positiva till döden. Dessutom vill vi inte ha för mycket intervjuer eftersom vi är rädda att dokumentären ska bli lite långtråkig då.

5. Veckorapporter

5.1 Research

De första veckorna ägnade vi åt research. Vi var på stadsbiblioteket och lånade böcker om barns tankar om döden. Vi tittade på dokumentärer för att få inspiration och sökte information på Internet. Vi arbetade fram frågeställningar som vi ville använda i projektet. Vi pratade med studentsköterskan och diskuterade frågorna med henne. Vi kontaktade även studentprästen för att prata med honom om vad människor ofta tänker på när det gäller döden och hur skillnaden är mellan gamla och unga. Vi pratade om existentiella frågor och hur man bemöter människor i sorg. Han gav goda råd när det gäller att prata med människor om känsliga frågor. Han föreslog att vi skulle ta kontakt med BUP, för att få lite mer information om hur man pratar med barn, och med en begravningsentreprenör för att få lite ytterligare information. Våra frågor var till en början: ”Vad tror du händer när man dör?”, ”Finns det någon själ?”, ”Vad händer efter att man har dött?” och ”Vad är det bästa med livet?”.

Vi kontaktade områdeschefen för äldreomsorgen och rektorn för förskolorna. Områdeschefen slussade oss vidare till ett äldreboende med anslutning till ett dagcenter. Där lät de positiva och de kollade upp med personalen om några skulle kunna vara intresserade. Rektorn för förskolorna gav sitt godkännande och vi ringde vidare till en förskola. Även där fick vi positiva reaktioner.

Av de råd vi fått från olika håll började vi formulera om våra frågor och gjorde dem lite mer tydliga. Vi ringde en begravningsentreprenör i Asarum och bestämde möte. Hon var mycket trevlig och tillmötesgående. Hon var lättsam och mycket bra att prata med. Vi hade ett långt samtal med henne om begravningar och om döden och livet. Vi talade även med BUP men de hade inte så mycket tid och de lät inte så intresserade av att träffa oss.

Vi hade möte med Kjell Grede. Vi diskuterade vår idé och han tyckte att den var bra. Han blev mycket intresserad och kom med några olika idéer och förslag. Vi har bl.a. känt att filmen har saknat något utöver intervjuerna och där var han mycket hjälpsam. Vi berättade om vår idé och han byggde på den. Han föreslog också att vi skulle skriva många fler frågor för att ha lite backup. Han tyckte också att vi själva skulle ställa frågorna och att vi skulle göra intervjuerna mer som samtal för att få dem så levande som möjligt.

Vi byggde ut vårt förråd av frågor. Vi försökte skriva så många som möjligt och om många olika saker. Vi började fundera på musik och skickade iväg ett mail till STIM för att fråga några allmänna frågor.

5.2 Förberedelser inför filmningen

Vi talade med Daniel Nilsson för att få lite uppfräschning av våra ljudkunskaper. Vi gick igenom ljudprylarna och vad för slags utrustning som kommer att passa bäst för vår inspelning. Det kändes mycket bra att veta att vi har rätt grejer.

Efter att ha pratat med Tomislav Mamic bestämde vi ett möte med hans mamma. Vi ville använda henne som ett test inför våra intervjuer. Det var jättebra att få testa våra frågor och att öva på själva intervjusituationen. Vi var lite stressade när vi skulle åka iväg och glömde därför att kolla att vi tog med rätt saker. Tyvärr fick vi med oss fel stativ men vi löste det genom att pallra upp kameran med böcker. Det blev bra och vi var nöjda med resultatet. Hon var mycket bra att prata med och svarade ganska berättade på våra frågor.

Vi gjorde ett bildmanus och strukturerade upp hur filmen ska se ut och vi ritade upp bilder på de delar av dokumentären som inte är intervjuer. Vi funderade även på en extra grej som kan ge lite mer liv och omväxling i dokumentären. Vi lånade böcker på studentbiblioteket om intervjuteknik.

Under flera dagar testade vi att ljussätta intervjusituationer och filmade ur olika vinklar. Det var nyttigt att testa på hur ljuset och ljudet fungerade. Vi turades om att intervjua varandra för att alla skulle få testa på att ställa frågor. Vi upptäckte att de flesta frågorna bara gav ja och nej svar och fick formulera om dem. Vi skrev dem istället så att man får berätta med hjälp av korta följdfrågor.

När vi kom till dagcentret där vi skulle träffa personalen samt några pensionärer framkom att de pensionärerna var för gamla och virriga för att man skulle kunna ställa några frågor till dem. Personalen var dock mycket hjälpsam och hänvisade oss till ett annat dagcenter där människorna troligtvis var mycket piggare. Vi kom till Björnabackens dagcentral där vi berättade om oss själva, vilka vi var, vad vi gjorde och om vårt projekt. Dessa pensionärer gick med på intervjuer.

Mycket tid gick till att diskutera och utveckla vår extra idé. Vi pratade med Peter Ekdahl om den och han tyckte den verkade bra. Vi bestämde att vi ville att vår historia skulle utspelas på en teater istället för vår första tanke, på stan. Tankar om vad för slags skådespelare vi ville ha kom upp och vi tog kontakt med teatersmedjan för att höra efter om de var intresserade. Vi provfilmade även manuset för att testa om idén gick att genomföra eftersom den kräver mycket arbete i After Effects.

5.3 Filmning/Genomförande

När vi kom till dagiset på inspelningsdagen var bara två av de vi skulle intervjua där. De var lite blyga och ville inte vara själva så vi tog dem i ett par. De hade mycket svårt att sitta still men de svarade i alla fall på några av våra frågor. Vi fick komma tillbaka vid ett senare tillfälle för att filma två barn till. Dagen efter intervjuade vi pensionärerna. Vi blev mycket nöjda med de intervjuerna. Pensionärerna hade otroligt mycket intressant att berätta.

Vi fick höra ryktesvägen att Marie Rosengren från Jämshögs folkhögskola var mycket intresserad av vårt projekt och bestämde att vi skulle intervjua hennes dotter Saga och på samma gång diskutera vårt projekt. Intervjun gick inte så bra men istället fick vi ett mycket givande samtal med Marie. Vi berättade om vår extra idé och hon gav oss några namn på folk som kanske kunde hjälpa oss. Hon hjälpte oss även med skådespelare och lokal till inspelningen eftersom teatersmedjan inte hade kunnat hjälpa oss alls på den fronten.

Vi tittade igenom banden noggrant och skrev upp vilka klipp vi ville ha med. Sedan tog vi in alla de vi valt ut och kategoriserade klippen efter ämne.

Vi hade ännu ett möte med Kjell Grede där vi diskuterade vår extra idé. Han tyckte inte att den riktigt passade in med resten av filmen och oroad sig för att den skulle krångla till vår film. Han kunde inte riktigt se vad den skulle tillföra. Vi hade också haft lite svårt att se hur man skulle kunna passa ihop extra idén med intervjuerna. Det kanske skulle bli en för stor kontrast. Vi hade inte mycket tid att hitta på något annat och bestämde oss för att köra på den idén i alla fall.

Vi finslipade vår idé och förberedde oss noggrant. Vi gick igenom alla scener så att det skulle gå lätt att förklara för våra skådespelare. Silvio Ocasic hjälpte oss med ljuset för att få det så bra som möjligt. Inspelningen gick smidigt och skådespelarna visade sig vara jätteduktiga. Det kändes bra och vi fick ihop allt material vi ville ha.

5.4 Efterproduktion

Det var mycket som skulle göras i After Effects med vår extra idé så det tog vi först. Vissa människor i scenerna skulle gå långsamt och vissa snabbt. Det var lite krångligt att få till men det gick. Det tog mycket längre tid än var vi hade trott. Vi delade upp oss för att vara så effektiva som möjligt. Camilla satt och jobbade i After Effects medan Sara och Nanna var ute och filmade naturbilder.

Sedan tog vi oss an intervjuerna. Vi började med en grovklippning där vi tog bort allt onödigt material. Vi började se en helhetsbild av dokumentären vilket gjorde det lättare att se vilka klipp som var relevanta och vilka som inte var det. Filmen började ta form. Vi funderade på var vi ville att vår extra idé skulle ligga. Vi placerade in den på tre olika ställen. Det blev som en liten följetång.

Vi tittade på filmen i sin helhet och funderade över om något saknades eller om det var något vi ville ändra. Vi ägnade mycket tid till finputsning. Vi var oroliga för ingångar och utgångar för vår extra idé. Men i och med att vi plockade bort vissa bilder så passade den bättre in. Vi upptäckte också att det gör väldigt mycket för tolkningen vad personen innan säger.

De som skulle göra musik till vår extra idé ångrade sig och vi visste inte riktigt hur vi skulle göra. Vi hade plötsligt ingen musik och vi ville inte göra den själva. Vi skickade iväg några e-mail till några i klassen för att fråga om de kanske hade något färdigproducerat. Vi fick tag på Olu Axelsson som kom och tittade på materialet lite snabbt för hon var ganska stressad. Hon sa att hon troligtvis hade något som skulle passa och redan samma eftermiddag kom hon tillbaka med en låt som visade sig passa perfekt.

När vi hade lagt in ljud och musik justerade vi ljudnivåerna så att de blev jämna under hela programmet. Vi har också sysslat mycket med att justera ljus, färger och position på bilderna. Vi valde att lägga letterbox på dokumentären för att ge en proffsig look och för att ge en mer fiktiv känsla istället för en verklighetskänsla.

I slutskedet av produktionen visade vi dokumentären för utomstående för att få lite respons. De hade många bra saker att säga och vi var mycket nöjda med kritiken. De hade många olika tolkningar av vår extra idé och det tyckte vi var jättebra. Palle sa att filmen var meditativ och

att han gillade känslan den gav. Daniel tyckte att vi hade lyckats jättebra med ljudet. Det gjorde oss väldigt stolta eftersom vi har jobbat hårt med det. Det var några små saker som de påpekade vilka vi sedan ändrade på.

Inför examinationen förberedde vi en presentation av vårt projekt. Vi skrev ett stolpmanus och delade sedan upp det mellan oss så att var och en fick skriva sin egen text. Vi övade presentationen några gånger men var ändå nervösa inför presentationen. Den gick bra och vi fick många bra kommentarer och konstruktiv kritik.

6. Reflektioner

Vi har lärt oss under det här projektet att projektplanen är mycket viktig. Är projektplanen väl formulerad finns det alltid något att gå tillbaka till om man tappar tråden och det är en bra grund att stå på. I projektplanen finns målet med hela projektet och varför man vill uppnå det. Där finns även tidsplanen över projektet som ger en överblick av hur mycket tid man har till förfogande för varje del. Har man en detaljerad tidsplan kan man hålla koll på om man ligger rätt i tiden och då vet man om man behöver lägga ner mer tid än vad man beräknat från början. Det finns ju alltid vissa risker med olika projekt. Det är bra om man kan förutse potentiella risker så att man har utrymme för problem när de dyker upp. Eftertanke är viktigt i ett gestaltande projekt. Man måste få tid att tänka efter, smälta det som man skapar och tid till att hitta tillbaka till ursprungsidéerna.

Vi har följt vår planering ganska precis. Vi har hamnat efter ibland på grund av oförutsedda händelser men vi har alltid hunnit ikapp eftersom vi har planerat in tid för problem. Vår tidsplan är planerad så att de olika delarna har fått den tid som krävdes och lite därtill. Vår erfarenhet från tidigare produktioner är att redigeringen är det som tar längst tid och där kan även mycket tekniska problem uppstå. Därför lade vi mycket tid till den delen. Vi lade även gott om tid på research för att få en bra informationsgrund i projektet. Vi har inom gruppen veckovis planerat i förväg vad vi ska göra dag för dag för att få en närmare tidhållning som är lättare att följa och hålla sig till.

När vi har stött på ett problem har vi satt oss ner och diskuterat för att komma fram till en lösning. Alla problem har löst sig med tiden. Vi hade stora problem med extra idén men vi gav den mycket tid och det löste sig. Genom diskussioner inom gruppen har vi lyckats få bukt med de flesta problemen.

Under den här tiden har vi lärt oss att lägga upp och planera ett projekt. Vi gjorde först en projektplan som vi fick godkänd. Därefter gjorde vi en tidsplan för att planera vår egen tid så att vi skulle hinna med allt som skulle göras. Vi tänkte på att det var viktigt att tidsplanen inte blev för snävt tilltagen eftersom det kan uppstå oväntade problem och saker kan ta längre tid att genomföra än man tror.

Vi har lärt oss att samarbeta bra inom gruppen, att lyssna på varandra och att ta kritik. En annan viktig sak vi har varit tvungna att göra är att kompromissa ibland eftersom det annars är lätt att fastna på en speciell sak och inte komma vidare.

Ytterligare en sak vi har kommit fram till är att det är bra att vara lite tuff ibland utan att för den sakens skull vara otrevlig. Är det någonting som påverkar ljudet eller bilden negativt bör man vara beredd på att säga till folk att de är i vägen, att de ska vara tysta, sitta på något annat sätt osv.

Man kan även säga att vi har lärt oss att agera professionellt. Eftersom vi har arbetat med människor vi inte känner har vi velat göra ett så gott intryck som möjligt genom att först presentera oss och sedan berätta vår idé. Det har varit viktigt att verkligen lyssna på vilka svar vi har fått när vi har intervjuat för att sedan kunna ställa bra följdfrågor.

Vi har även lärt oss en hel del av våra misstag. Eftersom vi hade bråttom iväg en gång fick vi med oss fel stativ och efter det gjorde vi en checklista på all utrustning vi skulle ha med oss så att det inte skulle hända igen.

Vi har lagt ner mycket tid på research. Vi har bl.a. tittat i barnböcker om döden, sett på dokumentärer, pratat med skolkuratoren och en begravningsentreprenör.

Dessutom tittade vi på ett program på SVT som heter Existens som tog upp ämnet samt lyssnade på ett program på radion som handlade om ett barns morfar som gick bort. Det var verkligen jättesorgligt. Därefter bestämde vi oss för att vi inte ville göra ett så tungt program eftersom det var så deprimerande.

Eftersom döden är ett känsligt ämne för många ville vi få hjälp med vad för slags frågor vi kunde ställa och hur vi skulle ställa dem. Därför hörde vi av oss till BUP men de var inte intresserade eller hade för mycket att göra. Då vände vi oss istället till skolprästen och skolkuratoren som var mycket hjälpsamma.

När vi var klara med frågorna hade vi ett möte med Kjell Grede och han tyckte vi skulle ha många fler frågor så vi gjorde ca 25 stycken. Dessutom diskuterade vi vad vi kunde ha för något mer i dokumentären utöver våra intervjuer.

Vi har övat mycket på att ljussätta och intervjua personer, bl.a. Erna som är Tomislavs mamma. Dessutom har vi intervjuat varandra för att se vad vi själva skulle svara på frågorna. Daniel hjälpte oss sedan med en ljudgenomgång så att vi skulle lära oss att ta upp så bra ljud som möjligt.

Innan vi började filma besökte vi inspelningsplatserna för att se hur lokalerna såg ut samt för att presentera oss.

6.1 Projektmetoder

I tredje årskursen läste vi projektmetoder för medieteknik. Målet med den kursen var att vi skulle lära oss olika modeller för projektmetoder samt att kunna reflektera över projektprocesser och resultat. Vi fick också lära oss hur det fungerar att arbeta i grupper och vilka roller olika människor tar.

Under det här projektet har vi utvecklats mycket på det personliga planet. Vi har lärt oss att fungera bra i grupp och att lyssna på varandra. Eftersom vi alla har strävat mot samma mål har vi haft samma syfte med vår grupp. Vi har valt att arbeta med varandra vilket har känts bra eftersom det kan vara svårt att tvingas samarbeta med någon man inte kommer överens med.

Macheridis (2001, s 83-91) tar i sin bok Projektaspekter upp projektets olika faser. Enligt honom finns det fyra faser i ett projekts livscykel och dessa är: definitions-, planerings-, genomförande- och reflektionsfasen. Under definitionsfasen diskuteras och planeras projektet. Vi diskuterade vår idé mycket och kom fram till att vi skulle göra en dokumentär om döden. Under planeringsfasen skapas en struktur. Vi skrev en projektplan som innefattade mål, syfte, tidsplan och risker. Det var en hjälp för oss så att vi skulle kunna se vad vi skulle göra och hur

lång tid det kunde tänkas ta. Vi började även göra research inom ämnet. Därefter följde genomförandefasen och det var då vi genomförde projektet med alla tekniska bitar inblandade. När dokumentären var färdig inföll slutligen reflektionsfasen då vi kunde reflektera över vad vi hade gjort och hur vi hade löst saker och ting. Under den här fasen kunde vi också se tillbaka på vårt projekt och se vilka svårigheter vi hade haft.

Inom en grupp finns normsystem som är uttalade och outtalade informella regler för beteenden, tankar och känslor. (Granér 1991, s 127). Det finns formella och informella system. Vår grupp har både haft ett informellt och ett formellt system eftersom vi har följt vissa bestämda regler och dessutom anpassat oss till nya regler som uppstått inom gruppen. Vi känner att vi har varit en ganska demokratisk grupp, dvs. vi har tagit beslut gemensamt och det har inte funnits någon auktoritär ledare. Detta system har fungerat mycket bra för oss eftersom vi har haft stor respekt för varandra och lyssnat mycket på vad vi har tyckt och tänkt.

Macheridis (2001, s 45) pratar om att utvärdering leder till att man tar med sig erfarenheter till nästa projekt. Man får också viktig information om vad som har och inte har fungerat. På så vis har man med sig detta när man startar ett nytt projekt. Man undviker det som gick snett. Han anser att projektets syfte är att skapa mervärde, att lärdomar och erfarenheter är värdefullt. Detta kan göras med hjälp av rapporter, meddelanden och dagbok. Detta görs för att man ska se vad som har gjorts, vilka resultat som har uppnåtts, vilka delmål man klarat av osv. (a.a, s 113).

Macheridis hävdar (s 113) att regelbunden dokumentation är nödvändig, att erfarenheter samlas och kan användas till nästa projekt. Vi anser att veckorapporterna har varit givande fast aningen sega att skriva. De har underlättat för oss att se vad vi egentligen har gjort och hjälpt oss att komma tillbaka till vår grundidé samt varit till stor hjälp när vi har skrivit vår slutreflektion. Själva frågeställningarna på veckorapporterna har inte fungerat riktigt eftersom frågorna går in i varandra och det finns risk att det blir många upprepningar.

7. Slutsatser

Målen vi ställde upp innan vi började projektet har vi lyckats uppnå. Vi har gjort en dokumentär om döden som inte är alltför tung utan mera lättäm. Vi har intervjuat barn och pensionärer och fått deras tankar om döden. Vi har gjort en lugn och harmonisk film om ett allvarligt ämne som berör alla. Vi lade tyngdpunkten på förarbete och research och kunde därmed göra ett seriöst intryck på de människor som vi har varit i kontakt med och våra tittare. Vi har följt vår tidsplan nästan till punkt och pricka och har haft gott om tid till var produktionsdel.

Själva projektet har flutit smidigt med bara några få lite svårare problem. De flesta svårigheter vi har stött på har löst sig efterhand och kanske till och med givit ett bättre resultat än vad vi hade räknat med. Till exempel hade vi tänkt ha en viss sorts musik till vår extra idé men eftersom vi bytte kompositör blev musiken helt annorlunda. Den visade sig passa bättre för ändamålet än musiken vi först hade tänkt. Vi trodde också att intervjuerna skulle bli svåra eftersom vi inte har någon tidigare erfarenhet av det. Det gick oväntat bra och troligtvis var det bra att vi inte är professionella journalister. Vi var mer på samma nivå som pensionärerna och barnen än vad vi tror en professionell hade varit.

De stora sakerna som vi har lärt oss av det här projektet är att barn är svåra att intervjua och om man kan ska man undvika det. Det är också svårt att få tag på folk som är villiga att göra saker gratis. Förberedelser inför filmning och andra möten är jätteviktigt för att det ska bli så bra som möjligt och för att man ska ge ett seriöst intryck. Det är också bra att träffa folk personligen istället för att prata över telefon. Vi har lärt oss att vara tuffa men inte hänsynslösa. När man arbetar med människor måste man ta hänsyn till deras känslor och behov men om det är något som påverkar hur materialet blir får man vara lite tuffare. Det är viktigt att kunna samarbeta i grupp. Vi har fungerat jättebra tillsammans. Vi har kompletterat varandras kunskaper och alla har tagit lika mycket ansvar. När det gäller tekniken känner vi oss mycket säkrare på oss själva inspelningssituationen än vad vi gjorde innan. Vi kan ljussätta ett intervjuobjekt och vi vet hur man tar upp bra ljud. Genom att vi har upprepat intervjusituationerna så pass många gånger som vi har gjort under det här projektet har vi fått lite rutin på det. Vi har fått en känsla av säkerhet inför olika inspelningar. I redigeringen har vi lyckats klippa ihop filmen så att det ger den känslan vi var ute efter. Vi har gjort filmen intressant och berörande vilket vi tycker är en prestation att vara nöjd med.

Vi är mycket nöjda med vårt val av handledare. Han har varit uppmuntrande, positiv och mycket hjälpsam. Vi har fått kritik när vi har behövt det och goda råd när vi har haft problem. Han har varit personlig och alltid sett till vårt bästa. Han har låtit oss jobba ostört och utifrån våra egna idéer. Vi har uppskattat hans sätt att arbeta med oss.

Det här projektet har varit mycket nyttigt för oss och vi är nöjda med vad vi har producerat. Våra tankar har förändrats lite under projektets gång men slutresultatet blev ändå som vi tänkte oss. Det har varit en lång process och många gånger har det känts tungt och svårt men vi har haft starka ambitioner att göra något bra och har därför inte gett upp. Ämnet döden har under projektet berört oss och fått oss att ta fram våra egna tankar och funderingar. Döden tål att tänkas på och om man tar sig lite tid att fundera så känner man att det är ganska skönt och befriande att bilda sig en uppfattning av sina egna tankar. Vi har upptäckt att döden är ett

ämne som man borde tala mer om för att det är en viktig del i vardagen. Man måste acceptera döden för att kunna leva.

8. Källförteckning

Granér, Rolf, 1991: *Arbetsgruppen*, Studentlitteratur, Lund

Häger, Björn, 2001: *Intervjuteknik*, Liber AB, Borås

Höjer, Dan, Kvarntröm, Gunilla, 1999: *Kärlek och sorg*, Rabén och Sjögren, Stockholm

Macheridis, Nikos, 2001: *Projektspekter*, Studentlitteratur, Lund

Nilsson, Ulf, Tidholm, Anna-Clara, 2002: *Adjö, herr muffin*, Bonniers Carlsen Bokförlag

Stalfelt, Pernilla, 1999: *Dödenboken*, Eriksson och Lindgren, Tryckt i Italien

Internet källor:

UR, radioprogram, 040215, <http://www.ur.se/3over7/lyssna.html>

9. Glossary

After Effects – Ett efterproduktionsprogram

Letterbox – Två svarta remsor som läggs överst och underst i bild

Pilotsamtal – Testintervju, ett försök

STIM – Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå